

عنوان مقاله:

حقیقت و مجاز با تکیه بر نظریه ابو اسحاق اسفراینی و ابوالفتح عثمان ابن جنی

محل انتشار:

پنجمین همایش متن پژوهی ادبی نگاهی تازه به سبک شناسی، بلاغت، نقد ادبی (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 11

نویسنده:

مهدی خرمی - استادیار دانشگاه حکیم سبزواری گروه زبان و ادبیات عرب

خلاصه مقاله:

صاحب نظران در بحث مجاز و کیف آن هم عقیده نیستند، گروهی و در راس آنان ابواسحق اسفراینی م نکر مجاز شده و معتقدند: مجاز بنا بر آنچه در بین بلاغیان شهرت دارد نادرست است، زیرا عربها الفاظ را برای معانی مختلفی وضع کرده و هر لفظی را در معنای خود بکار برده اند، لذا تفاوتی ندارد که ما آن معانی را حقیقت بنامیم یا مجاز، بنا بر این عقیده، عربها واژه اسد را، هم برای حیوان درنده و هم برای انسان وضع کرده و این گونه استدلال نموده اند که: مجاز، الفاظ را از معنای موضوع له خود به معنایی غیر اصلی منتقل می نماید و لازمه این کار آن است که منقول ل عنه، متقدم و منقول الیه متاخر فرض شود، در صورتی که عربها در هر زمان و مکانی هریک از حقیقت و مجاز را در جای خود بکار برده اند و پای تقدیم و تاخیر را به میان نکشیده اند، لذا تقسیم الفاظ به حقیقت و مجاز نوعی تحکم است. گروهی دیگر و در صدر آنان عثمان ابن جنی معتقدند؛ اغلب واژگان زبان عربی در معنای مجازی استعمال شده اند نه در معنای حقیقی مثلاً قام زید به معنای صدور قیام از زید است و معلوم است که مطلق قیام نه در یک زمان واحد و نه در همه زمانها از زید صادر نشده و چنین قیامی نمی تواند از زید صادر شود زیرا قیام، بر جنس فعل دلالت دارد و جنس، مطلق زمان ماضی و مضارع را در بر می گیرد و محال است که از یک انسان در زمان واحد یا غیر واحد چنین قیامی صادر شود پس قام زید حقیقت نیست بلکه مجاز است از باب ذکر کل در جایگاه جزء یا از باب اتساع و مبالغه و تشبیه قلیل به کثیر

کلمات کلیدی:

بلاغت، حقیقت و مجاز، ابن جنی، ابواسحق اسفراینی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/761664>

